

„Stajerc“ izhaja vsaki petek, datiran z dnevom naslednje nedelje.

Naročnina velja za Avstrijo: za celo leto 3 krona, za pol in četrt leta razmerno; za Ogrsko 4 K 50 vin, za celo leto; za Nemčijo stane za celo leto 5 kron, za Ameriko pa 6 kron; za drugo inozemstvo se računajo naročnino z ozirom na visokost poštnine. Naročnine je plačati naprej. Posamezne številke se prodajajo po 6 v.

Uredništvo in upravljalstvo se nahajata v Ptuj, gledališko poslopje številka 3.

Slava Tobi, ki si nas kmete ljubili!

Kmečki stan, srečen stan!

Dopisi dobrodošli in se sprejemajo zastonj, ali rokopise se ne vrača. Uredniški zaključek je vsak torek zvečer.

Za oznanila uredništvo ni odgovorno. Cena oznanil (inseratov) je za celo stran K 64, za 1/2 strani K 32, za 1/4 strani K 16, za 1/8 strani K 8, za 1/16 strani K 4, za 1/32 strani K 2, za 1/64 strani K 1. — Pri večkratnem oznanilu se cena primerno zniža.

Štev. 2.

V Ptuj v nedeljo dne 10. januarja 1909.

X. letnik.

Jasni se!

V časih „očeta Bleiweissa“ in še dolga leta pozneje blesketal se je na zastavi slovenskih političnih strank stari napis: „Vse za vero, dom, cesarja!“ To nekdanje geslo slovenstva so vrgli prvaški politiki zdaj v staro železje, svitli napis je otemnel in skoraj bi se lahko trdilo, da imajo ti hinavski „voditelji“ in „prvaki“ in „odrešeni“ ravno nasprotno stališče: Vse proti veri, proti domu in proti cesarju!

Naša trditve o izdajalstvu prvaštva gotovo ni pretirana. Vsak dan prinaša nam nove dokaze za to trditve, — jasni se, jasni, in v vsej svoji izdajalski nagoti stoji prvaška politika pred našimi očmi.

Proti veri delujejo prvaki, to je gotovo. Kajti oni rušijo verno zaupanje v bisere svete vere, oni trgajo z zlorabo vere pobožnost ljudstvu iz srca, oni zapeljujejo nevedno mladino z najeršim hujkanjem v zločin in greh. Za to trditve pač ni treba dokazov naštetih. Kajti tekem devetih let se bojujemo proti tej neskončni zlorabi vere, — mi, katere psujejo z nesramnim imenom „brezverci“, mi bijemo boj za vero, ker hočemo čisti božji hram.

Ali prvaštvo dokazuje vsak dan z svojimi dejanji, da škoduje njegova politika tudi „domu“ slovenskemu. Kajti „dom“, to pač ni ta ali ona narodnjaška bajta, ta ali ona plesna dvorana. Pravi slovenski dom je kmetška hiša, je zelena gruda domovine. In temu domu škoduje prvaška politika, ta dom rušijo in uničujejo prvaki. Koliko kmetjskih posestev je prišlo na kant, edino zato, ker je prvaška politika ustanovljala nesrečne konzume in brezvestne bankerotne posojilnice. In hinavska gonja v bojpot proti Nemcem je istotako grozovita nesreča za slovenski dom. Le bodimo odkritosrečni: Kaj bi bil slovenski narod brez nemštva, brez nemškega kupca,

nemške šole, nemške kulture? Vsa ta malenkostna slovenska kultura je vendar vzrastla edino na redilnih tleh nemške kulture. Ako bi slovenski narod pretrgal vse kulturne in gospodarske vezi z sosednim nemškim narodom, podobno bi bil odsekani veji, ki sicer ostane še en ali dva dni zelena, ki se pa potem vendar posuši.

Najhujše pa je, da je prvaška politika pričela nastopati tudi proti cesarju, to se pravi, proti avstro-ogrski domovini. Nikdo ne more tajiti, da hočejo prvaki — in sicer ravno tako klerikalci kakor narodnjaki — razkosati in raztrgati našo domovino, da se hočejo združiti z balkanskimi narodi. Zakaj je romal ljubljanski župan Hribar v glavno rusko mesto Petersburg, ko se vendar ve, da je Rusija ravno v sedanjem času nasprotnica avstrijskih teženj? Zakaj nekateri prvaški duhovniki ob priliki cesarjeve 60-letnice niti slovesne maše niso hoteli brati? Zakaj se je dne 1. decembra v Ljubljani javno razstavilo in razsvetlilo mesto cesarjeve slike ono srbskega prestolonaslednika Jurčka? Zakaj so vpili prvaki pri raznih demonstracijah „Živio Srbija“? Ali ni to dovolj? Ali ni to izdajstvo?

Nagi kakoršni so, tako stojijo prvaki zdaj pred našimi očmi. Kar je poštenega, čednega v slovenskem ljudstvu, to se bode otreslo prvaške jarma in bode korakalo z nami naprednjaki v boj za pravico!

Politični pregled.

Deželni zbori za Nižj. Avstrijsko, Kranjsko, Tirolsko in Goriško so sklicani in bode pričelo njih zasedanje dne 8. t. m. Zasedanje bode trajalo le par dni.

Čez 100 tisoč brezposelnih šteje baje naša eksportna industrija. Veliko čez 100 tisoč poslov

pa bi potrebovalo naše kmetijstvo. Vzrok brezposelnosti bode tiči torej v napačni razdelitvi v kmetijstvu in industriji. Kar prvemu primanjkuje, to ima zadnja preveč. Ostavite beg iz dežele in storili bode veliko gospodarsko delo!

Proti živinskim kugam. Vlada je izdala za politične oblasti odredbo, ki zahteva sodelovanje kmetškega prebivalstva v boju proti živinskim kugam. Take kuge naj se vestno naznani. Posebno važno je, da se takoj po prvih znakih nastopanja kuge na gobcu in krempljih, ki je zelo nalezljiva, to oblasti naznani. Pač pametna je ta vladina odredba. Ali le — polovična. Vlada naj bi namreč tudi nujno skrbela, da se take živinske kuge ne zavlačijo vedno od Ogrske k nam. Potem bo že bolje!

Cukerčki za pridne poslance. Vlada je zelo dobrosrčna, — namreč za poslance. Doslej so dobivali ti „zastopniki ljudstva“ dnevnih dijet po 20 K. Vlada jim hoče dati zdaj zanašajo po 8.000 K letne plače. Predsednik državne zbornice bi po vladnem načrtu dobival 30.000 K na leto, podpredsedniki pa po 10.000 K. Samo — cukerčki so to! Vlada bode dala pridnim poslancem teh 8.000 K, ali le pod pogojem, da privolijo v spremembo državnoborskega pravilnika. Ker so poslanci deloma veliki prijatelji lepih zlatih kronic, bodejo vladi gotovo vse privolili.

Avstrija v Bozni. Nekdanje okupacijsko ozemlje Bozna in Hercegovina se je moralo po berlinski pogodbi s krvjo zasedeti. Tekom 30 let je Avstrija v Bozniji uresničila 230 šol s 568 učitelji. Za javni red pa skrbi 266 orožniških postaj s skupno 2.300 žandarji. Koliko denarja to košta, si pametni človek lahko sam izračuna. In mi naj bi to zemljo kraljemorilcem v Srbiji izročili?!

Kmetova sanje o bodočnosti.

(Landbote).

Krasno se giblje morje žitja. Čezenj se dviga svetlo plavo nebo in veter prinaša petje ter vriskanje poslov do ušes. To je zopet lep dan, kakor se je našemu Bogu posrečil.

Taki dnevi podaljšajo življenje, vanje se gleda z odločnimi živci kakor v tajnopolno večnost polno mnogoštevilnih napolnjenih hlevov in gospodarskih poslopij, polno svetlih oken in plodonosnega dela.

Jaz računam. Toliko mi donaja letos moja pridnost, to mora veljati; kajti mi smo natanko podučeni o svetovni produkciji, o zalogi in ostanku od lanskega leta, o naših plodovih podučeni. Mi nismo več izročeni slučajnostmi sejma in sestave cen. Mreža telefona veže vsa kmetška posestva in se osredotoči v centrali, raz katere se čuje, kako takorekoč žila produkcije in sejma z svojimi potrebčinami bije.

Ta centrala je zopet vezana z bratskimi zavodi v sosednjih državah. Tako smo v položaju, da si vsak čas napravimo tržno mnenje, ki je primerno resničnemu položaju. In ker se cena

za naše pridelke po družbeni troškovni vrednosti, t. j. po lastni ceni z ponižnim meščanskim dobičkom določa in ker smo v položaju, razpečavati po tej ceni, najde nas kmete večno solnce v stanju trajne varnosti.

Tudi ni več postavljaje v zadregi, kakor so jo naši predhodniki poznali: danes socialno politični flajšterček za delavce, jutri drobtinico za kmete, da se obadva vsled izprešavanja velikih kapitalistov potolažita. Tega nam ni več treba. Mi imamo popolno solidarnost interesov in kar je najvažnejše: vsakdo jo goji. Hlapec in gospod, učenec in mojster, delodajalec in delojemalec so eni med seboj. Vsakemu hlapcu in vsakemu pomočniku je dana zmožnost, da postane samostojen. Vsled tega tudi nimamo več pomanjkanja poslov in ničesar več ne vemo o temu, da bi se nakupovalo naša posestva in jih rabilo za lovsko veselje bogatinov. Vsak košček zemlje se porabi in ima svoje prebivalce, ker ima vsakdo pri temu zagotovljeni obstoj. Stranke nezadovoljnosti so brez sledu izginile, ker jim je bila odvzeta redilna snov: nezadovoljnost ljudskih mas.

Pač se kadijo še fabrični dimniki in deželi.

Ali njih delo velja domačemu trgu. V inozemstvu ne najdejo odjemalcev, ker se ono z industrijskimi produkti lastnega pridelovanja priskrbi. Vsled tega se tudi gospodarski položaj v industriji ne trese, temveč napreduje vedno v sporazumljenju z poljedelstvom. Nikdo se več zato ne trga, da bi postal fabrični delavec, ker živi na deželi bolje in bolj zdravo; onim pa, ki v industriji delajo, se ni treba bati, da bi dohod iz dežele njih plače znižal.

V mestih se posredna trgovina (Zwischenhandel) ne more več na troške konzumentov in producentov žepe polniti. Vedno je direktna zveza med mesti in nami in obadva lahko živima.

In mi imamo denarja. Revščina je izginila. Kulturne vžitke meščanov imamo zdaj tudi na deželi. Ljudje ne odhajajo več iz dežele v mesta, temveč obratno. Vsled tega smo dobili mnogo izobraženstva, umetnosti in znanosti in to je tudi tem zadnjim dobro teknilo. Kako cvetijo učenjaki na deželi!

Umrljivost v otroških letih je postala čisto majhna. Prsa današnje generacije so široka in krepka, srce in pljuča zdrava in duh svež. Najbolj obžalovati je zdaj zdravnike in odvjetnike,